

Tuula Kallioniemi

**PITKÄ
JA KOMEE**

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Sitaatti sivulla 93: Hullu, sanat Juju

© Tuula Kallioniemi ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

ISBN 978-951-1-46103-6

OTAVA
KIRJAPAINO

Keuruu 2023

En todellakaan muuta

– En todellakaan muuta hikiseen satamakaupunkiin, jolla on linnun nimi!

Mun ääni käväisi falsetissa ja ropisi sorana tantereeseen.

– Kukkokiekuu! tyrskähti sisko.

Äippä käski mun sulkea puhelimen ja alkaa pakata.

En todellakaan alkaisi. Mä karkaisin. Mä piiloutuisin meidän pihalla kasvavaan mäntyyn enkä laskeutuisi maahan ennen kuin ne lupaisi perua muuton. Mä en jättäisi tänne Viiviä, joka oli mun ensimmäinen, suurin ja ainoa rakkauteni ikinä.

– Tälle ei nyt voi mitään. Ihmisen pitää sopeutua. Minä lupaan, että alta aikayksikön olet niin ihastunut uuteen paikkaan, ettet mistään hinnasta muuttaisi takaisin. Muista nämä sanat, kun alat vängätä, ettet halua tänne edes jouluksi tai kesälomalle.

– Teillä ei ole oikeutta! mä karjuin.

– Meri ja kaikki! äippä vauhotti.

Mikä *kaikki*?

Äippä muistutti, että en enää ollut viisi vaan melkein viisitoista, joten multa oli lupa odottaa hiukan kypsempää käytöstä. Kypsä kyllä olinkin.

Panin kädet korvilleni ja harpoin lällättäen yläkertaan.
Äiti seurasi mua.

Paiskasin huoneeni oven sen nokan edessä kiinni niin lujaa, että yksi kattolistoista irtosi toisesta päästään. Teki mieli irrottaa se kokonaan ja huitaista äippää, joka oli idiootti. Se halusi vaihtaa nykyisen myymälänhoitajan paikansa tuppukylän lähikaupan kassaan.

– Pakon edessä, äippä oli selittänyt.

Kaikki oli iskän syytä. Se oli saanut muka parempipalkkaisen työn satamakaupungin sellutehtaasta. Meidän kylän saha lopettaisi toimintansa. Oli viisainta vaihtaa ajoissa maisemaa, oli iskän veli neuvonut kokemuksen syvällä rintäänellä. Siitähän sitä mallia kannattikin ottaa. Vanhas-ta juoposta. Mitä jos iskästä tulisi samanlainen.

– Sellua pilaamaan! setämies oli hirnunut.

– Höpö höpö, äiti oli tuhissut punaisena. En olisi uskonut, että se tajuaa sananmuunnokset.

Mä en lähtisi. Mä muuttaisin Viivin kanssa meidän taloon!

Hautasin naaman tyynyyn ja päätin tukehduttaa itseni. Oveen koputettiin.

– Painu helvettiin! mä mylvin.

Äippä ei vastannut. Pelästyin, että oven takana olikin Viivi. Ponkaisin pystyyn ja kuivasin silmät.

– Mennään naimisiin! mä kähisin.

En onneksi ehtinyt jatkaa, että tehdään lapsi, että ruve-taan teinivanhemmiksi.

– Hä? sisko älähti ja istui mun sängyn reunalle. – Kosit sä just mua?

Käskin siskon häipyä ja jättää mut kuolemaan.

– Sä oot Vennu nyt kuule kauhean dramaattinen. Ettehän te muutenkaan hengaile Viivin kanssa koko aikaa yhdessä. Yhtä hyvin sä voit uudesta kodista somettaa sen kanssa. Lomilla te ootte täällä. Taloa ei onneksi tartte myydä. Se jää mökiksi. Eiks oo kivaa!

Kivaa! Te? Miten niin ”te”? What the fuck? Eikö sisko muuttaisikaan?

Miksei mulle ollut kerrottu?

Toivon kipinä syttyi. Jos sisko jäisi, mä jäisin asumaan sen kanssa!

– Mä muutan Tampereelle. Pääsin varasijalta ammattikorkeaan.

– Tampereelle! kiekaisin kuin fasaani.

Sisko alkoi selittää. Mä peitin korvat ja lällätin.

– Naisia tulee ja menee, sisko sanoi, kun huomasi mun irrottavan kädet korvilta. – Kyllä mä muistan, millaista oli ensirakkaus...

Pingoin alakertaan etsimään jesaria, jolla tukkisin siskon suun.

Kun palasin, sisko oli häipynyt.

Aurinko oli maleksinut kohti länttä. Kohta kesä olisi muisto vain. Kohta Viivi olisi muisto vain. Kohta kaikki se, mitä me oltiin Viivin kanssa pitkänä, kuumana, siis *tos*i kuumana kesänä koettu, olisi muisto vain. Me ei todellakaan pelkästään sometettu kaiken kesää. Ei lähellekään.

Mä tunsin sormissani Viivin pehmeuden. Mä haistoin sen hiukset. Mä maistoin huulillani Viivin huulet. Kielen...

Mun mieleen putkahti Noronen. Se piru! Se nappaisi Viivin.

Aurinko luikahti metsän taakse. Karjuin ja revin tyynyä.

– Mikä sulle tuli? sisko kurkkasi ovesta.

– Mä tapan Norosen! mä huusin. – Mä niin tapan sen.

– Kuka on Noronen? sisko ihmetteli ja tuli sisään.

– Kuka on Noronen, mä matkin. – Noronen on ällö kuspää limalöntti.

– Ahaa!

– Painu helvettiin! mä tyrskin ja heilutin merkiksi jesarullaa.

Sisko yritti silittää mun päätä. Mä ilmoitin kohta silittäväni sen päätä silitysraudalla. Kuumalla.

Se huokaisi ja häipyi.

Mä en muuttaisi. En ikinä. Mä en Viiviä Norosen nuoltavaksi jättäisi. Never ever! Mä karkaisin. Mä sulkeutuisin kellariin. Alkaisin elää metsässä hirvien ja oravien kaverina. En muuttaisi ikinä.

Lämmin lemu

Muuttoauto pysähtyi valkoisen kerrostalon eteen.

Iskä kampesi ulos kuskin vierestä. Mä istuin äipän vieressä meidän Nissanin etupenkillä. Päätin jäädä siihen loppuiäkseni.

Sisko sometti takapenkillä. Se hymyili mulle peilin kautta. Helppohan sen oli. Se oli vain käymässä. Mä kivetin naamani. Olin myykkä ja kuuro zombie. En enää ikinä puhua puhtaiksi.

– Hyi, mikä täällä lemuaa? karjahdin, kun äippä avasi oven ja astui ulos nenäänsä pidellen.

– Raha haisee! muuttoauton kuski virnuili.

– Sellu, valisti setä, joka oli tahkonnut rämällä fillarilla auttamaan muutossa. Mietin itsekseni, missä se mahtoi asua. Sen rouva ja aikuiset kakarat oli aikoja sitten häipyneet Ruotsiin.

– Ei se aina haise. Vain silloin kun etelästä tuulee. Tyä ootte sellasii nirppanokkii. Haju on kuulkaa häipyynny jo lähes olemattomiin hajukaasujen keräys- ja käsittelyjärjestelmän ansiosta. Tää ei ole mitään entiseen verrattuna. Tyä totutte kyllä. Miäkii olen tottunu.

Tyä? Miä? Mitä hemmetin kieltä se puhui? Oliko se seonnut.

Oksetti. Sisko ja äippä näytti kalpeilta. Äippä mutisi, ettei täällä silloin haissut, kun ne ismän kanssa kävi katsomassa asuntoa.

Heinänkorsikaan ei liikahtanut. Oli tyyni elokuun alku. Hellettä melkein kolmekymmentä, ja hirveä, tappavan lämmin lemu.

Mä pitelin nenästä ja syöksyin autosta asvaltille. Tuijotin valkoista kerrostaloa. En edes muistanut, millaista kerrostalossa olisi. Olin ollut ihan pieni, kun me oli ostettu papin kuoleman jälkeen mummun rintamamiestalo. Mummu oli muuttanut palvelutaloon. Näin sitä aika harvoin, sillä se ei enää tuntenut meistä ketään. Toinen mummu ja ukki asui jossain takahikiällä. Ei me niitäkään nähty kuin pari kertaa vuodessa. Ne oli olleet opettajia, ja sen kyllä huomasin. Mä en juuri suutani avannut, kun me tavattiin. Hyvä, etten viittanut, jos ne kysyi jotain.

Ei me niin landella ollut asuttu, ettei kerrostaloja olisi ollut. Mutta ne oli ikivanhoja, osaksi tyhjiä ja rapistuneita. Niissä asui niitä, joilla ei ollut mitään. Vanhuksia, jotka oli joutuneet jättämään mökkinsä, kun ne ei enää pärjänneet syrjäkulmilla. Muutama juoppo tai kylähullu.

– Aallon suunnittelema! setämies kehui kuin olisi omistanut pytingin.

– Se laulaja? sisko totesi.

– Hä? setämies älähti ja purskahti hohotukseen. Äippä ja iskäkin nauroi. En tajunnut mistään mitään.

– Ei. Ei A. Aallon rytmiorkesteri. Se toinen. Alvar! setämies mesosi ja takoi polviinsa.

– Paljon varaa keulia, mä sanoin sille. – Oot kännissä.

– En oo, setämies väitti. – Vielä...

Viiviltä pukkasi videopuhelua. Lösähdin istumaan talon seinustalla olevalle penkille. Äippä komensi tavaroita kantamaan. En ollut kuulevinani.

– Mä en kestä! Viivi uikutti.

– Me tullaan viikonlopulla vielä... hakemaan tavaroita..., mä inisin.

Viivi purskahti itkuun.

Viivin taustalta kuului meteliä. Naamoja ilmestyi näytölle. Ne peukutti ja käski mun muuttaa heti takaisin. Mä sain asua vuorotellen niiden kaikkien luona. Mä tiesin, että ne oli tosissaan. Meillä oli niin siisti jengi. Oli ollut.

– Näytä vähän, millaista siellä on! ne kärtti. Mä näytin taloa. Sanoin, että se on Aalto-maljakon suunnittelema. Ne nauroi kuorossa.

– Mimmosta porukkaa? ne uteli.

Mä kerroin, että tällä hetkellä juoppo setämies, urpo sisiko, vajaaälyinen äippä ja vatipää iskä. Ja hullu noita-akka, joka just putkahti ulko-ovesta pihalle stalkkaamaan meitä.

Ne varoitti mua kerrostalokyttäjistä. Ne lupasi tulla antamaan sellaisille köniin. Ne tulisi ehkä ihan lähiaikoina käymään.

Mä piristyin hiukan. Mutta kun ne kysyi, miksi mä pite-len nenääni, filikset putosi miinukselle.

– Täällä haisee paska! mä ilmoitin.

– Se on kuulemma raha, joku niistä tiesi. Tunnistin äänen liiankin hyvin. Noronen! Se tunki pärstänsä kiinni Viivin näyttöön ja sanoi käyneensä kerran täällä kesätapah-tumassa, jossa oli laivoja, känniläisiä ja tivoli. Silloinkin oli haissut. Kadut oli olleet täynnä keltaisia lätäköitä. Ne ei joh-tuneet sateesta.

– Kun käyt satkessa, osta laivasta pimeä pullo. Juhlitaan, kun sä tuut.

Mitä se hölisi? Missä?

– Satamassa. Se on sielläpäin satke, Noronen valisti. Se hirnui, että täälläpäin sanottiin ”miä” ja ”siä” ja ”myä” ja ”tyä”. Ihan kuin en olisi jo huomannut.

Viivi yritti työntää sen syrjemmälle. Olisin halunnut ku-ristaa Norosen.

– Noronen elää niin muinaisuudessa, joku huusi Viivin olan yli.

Toivoin, ettei Noronen eläisi edes nykyisyydessä.

– Alapas tulla kantamaan! iskä komensi.

Ei auttanut kuin totella, kun iskällä oli se ilme.

Setämies kehui mun voimia. Laiha lohtu. Mun suurel-la vaivalla kehitetyt lihakset oli tarkoitettu ihan muuhun kuin nojatuolien raahaamiseen hissittömän talon toiseen kerrokseen. Vuokratalo, mä ajattelin ja musta tuntui, että olin pudonnut yhteiskunnan pohjasakkaan.